

Aan de voorzitter en leden van
Provinciale Staten
van Limburg

Cluster	NW	Behandeld	H.J. ter Heegde
Ons kenmerk	2017/36246	Telefoon	+31 43 389 76 32
Uw kenmerk	-	Maastricht	30 mei 2017
Bijlage(n)	1	Verzonden	7 juni 2017

Onderwerp

Antwoord van Gedeputeerde Staten op schriftelijke vragen

Van het lid : de heer P. Visser

Fractie : SP

Inzake : problemen vervuiling door mest in Limburg (en Brabant)

De vragen zijn gesteld naar aanleiding van het rapport Evaluatie Meststoffenwet 2016: Syntheserapport van het Planbureau voor de Leefomgeving

(<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2016/01/01/evaluatie-meststoffenwet-2016-syntheserapport>).

Vraag 1.

Bent u op de hoogte van het voornoemde rapport en de conclusies die vermeld worden?

Antwoord.

Ja.

Vraag 2.

De meststoffenwet en het meststoffenbeleid leidt niet tot de gewenste doelen, zeker in Limburg. Het planbureau pleit voor regionaal maatwerk.

Welke maatregelen bent u van plan te nemen om de negatieve effecten in Limburg te verbeteren?

Vraag 3.

Vooraf de kwaliteit van het oppervlaktewater en het grondwater staan onder druk en daarmee uiteraard ook het drinkwater. Dit vraagt om nader onderzoek naar causale verbanden.

Wat zijn precies de oorzaken van en gevolgen voor oppervlaktewater en grondwater en wat gaat u vervolgens doen om nitraat- en fosfaatuitspoeling te voorkomen?

2017/36240

Bezoekadres:
Limburglaan 10
NL-6229 GA Maastricht

Postbus 5700
NL-6202 MA Maastricht
postbus@prvlimburg.nl

Tel + 31 43 389 99 99
Fax + 31 43 361 80 99
www.limburg.nl

IBAN –nummer: NL08RABO0132575728
Bereikbaar via: Lijn 1 (richting De Heeg)
BIC-code: RABONL2U

Vraag 4.

Goede resultaten zijn pas mogelijk indien alle partners in de keten bereid zijn zich optimaal in te zetten. Welke afspraken zijn er met ketenpartners over de verbetering van de bodemkwaliteit waarbij vooral ook gelet op de relatie tot oppervlaktewater en grondwater?

Vraag 5.

Indien één partner in de keten afspraken niet na komt zal zullen doelen niet bereikt worden en hiervoor is toezicht en handhaving nodig.

Wie neemt in dit geval de verantwoordelijkheid voor VTH op zich en hoe ziet de uitvoering hiervan uit?

Antwoord op vragen 2, 3, 4 en 5.

Zoals wij in de Rapportage waterkwaliteit 2016 (toegezonden bij brief van 22 november 2016, GS 2016-92495) hebben aangegeven verschillen de bronnen van nitraat (N) en fosfaat (P) sterk per gebied (wel of geen rioolwaterzuiveringsinstallatie, omvang landbouwareaal in stroomgebied).

In algemene zin geldt dat voor oppervlaktewateren landbouw (N+P) de grootste bron is. Belangrijkste overige bronnen zijn zuiveringsinstallaties (N+P) en atmosferische depositie (N), aan welke laatste bron de landbouw blijkens de PAS-documenten de grootste contribuant is. Voor grondwater is landbouw de belangrijkste bron (N+P).

In 2017 wordt in de Maasregio een bronnenanalyse uitgevoerd waarin de exacte aandeel in de belasting vanuit de diverse bronnen in de Maasregio zal worden bepaald.

De normoverschrijdingen (zie Rapportage waterkwaliteit 2016) hebben tot gevolg dat de provinciale beleidsambities (ecologisch gezond watersysteem) en de doelen van Kaderrichtlijn Water (KRW) en de nitraatrichtlijn niet overal worden gerealiseerd. Het drinkwater in Limburg voldoet aan de kwaliteitseisen (50 mg/l N) maar de drinkwaterwinningen in het Mergelland zijn punt van aandacht en zorg. Aandachtspunt is eveneens het tempo van daling van de ammoniakdepositie in het kader van de Programmatische Aanpak Stikstof en in het verlengde daarvan het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen met betrekking tot de natuur.

De zuiveringsinstallaties worden door het waterschap verbeterd waardoor de kwaliteit van het effluent in 2027 (eindtermijn KRW) zal voldoen aan de KRW-doelen. Ten aanzien van emissies uit de landbouw is het rijk het bevoegde gezag (mestwetgeving).

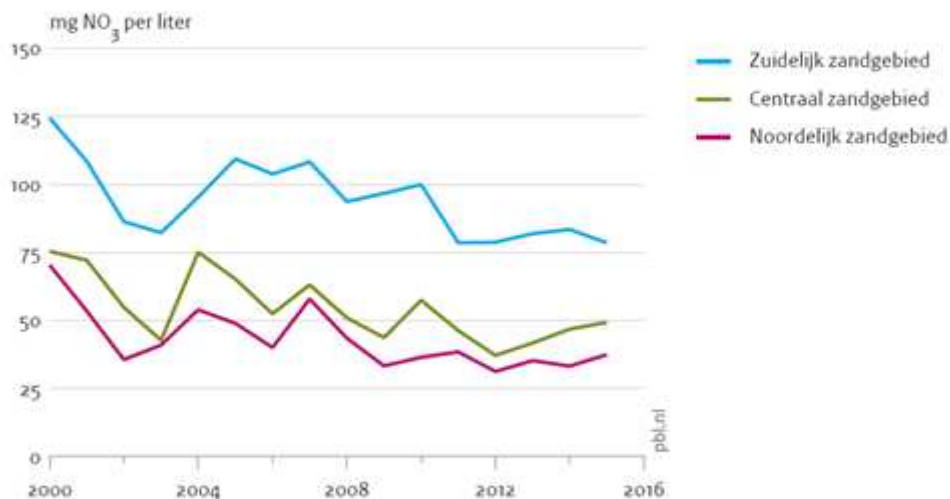
In het rapport Ex ante evaluatie KRW <http://www.pbl.nl/sites/default/files/cms/publicaties/500140001.pdf> is gesignaleerd dat bij ongewijzigd beleid de KRW doelen niet haalbaar zijn in 2027 (eindtermijn KRW). Weliswaar is de nitraatconcentratie in het grondwater is sedert 2000 gedaald maar bevindt zich voor het zuidelijk zandgebied (Limburg + Brabant) nog steeds ver (75 mg/l) boven de norm (50 mg/l). Zie onderstaande figuur uit rapport Evaluatie Meststoffenwet 2016: Syntheserapport van het Planbureau voor de Leefomgeving (blz. 67)

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2016/01/01/evaluatie-meststoffenwet-2016-syntheserapport>.

Figuur 4.3

Nitraatconcentratie in bovenste grondwater per zandgebied

Bron: RIVM

In laatstgenoemd rapport wordt aangegeven dat de daling van de nitraatconcentratie zich zal voortzetten, evenwel in onvoldoende mate om in 2027 de norm te bereiken, dit als gevolg van nalevering van stikstof uit bemesting uit het verleden.

Naar van voormelde problematiek is op 16 november 2016 de Intentieverklaring Delta-aanpak waterkwaliteit en zoetwater gesloten

(<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2016/11/07/intentieverklaring-delta-aanpak-waterkwaliteit-en-zoetwater-tussen-overheden-maatschappelijke-organisaties-en-kennisinstituten>).

Hierin is tussen rijk en regionale partijen afgesproken om in de periode 2017-2019 gezamenlijk op zoek te gaan naar een nieuwe aanpak en nieuwe maatregelen waarmee de KRW-doelen in 2027 wel zoveel mogelijk gerealiseerd kunnen worden.

Afspraken over een nieuwe aanpak zijn naar onze overtuiging gelet op het hierboven vermelde noodzakelijk en wij zullen ons ervoor inspannen om deze afspraken met het rijk tot stand te brengen.

Over deze materie heeft de portefeuillehouder water in het kader van de totstandkoming en uitwerking van voormelde intentieverklaring al herhaald overleg gevoerd met de betrokken ministeries (Infrastructuur en Milieu, Economische Zaken).

De nutriëntenproblematiek is niet overal in Nederland het zelfde. Op de zand- en lössgronden is de problematiek beduidend groter dan op kleigronden. Om deze reden wordt in genoemde Delta-aanpak waterkwaliteit en zoetwater per regio een analyse van de problematiek en oplossingsrichtingen uitgevoerd. Dit regionaal maatwerk betekent niet per definitie decentralisatie: ook in generieke, landelijke wetgeving is gebiedsgerichte differentiatie mogelijk (huidige mestwetgeving kent bijv. aanpak gedifferentieerd naar grondsoorten).

Naar ons oordeel zijn afspraken over een eventuele decentralisatie pas aan de orde nadat de bedoelde analyse is afgerond.

Vraag 6.

Illegaal wordt er naar schatting meer dan 30% te veel aan mest op het Limburgs Land uitgereden. Het brengt duurzame agrarische bedrijven in een nadelige positie. Daarbij is dit uiteraard schadelijk voor natuur en milieu. Uiteraard heeft dit ook invloed op de gezondheid en leefomgeving van de Limburgse bevolking.

Hoe beoordeelt u illegaal uitrijden van mest?

Antwoord.

Wij zijn van oordeel dat iedereen zich aan de wet heeft te houden. Voor de mestwetgeving geldt uiteraard hetzelfde. Het is aan het ter zake bevoegde gezag om handhavend op te treden tegen overtredingen. Inzake de mestwetgeving is het rijk bevoegd gezag.

Vraag 7.

Agrariërs hebben bij bepaalde activiteiten een vergunning nodig. Op de uitvoering van deze vergunning dient een waterdicht systeem van toezicht te zijn. Indien de vergunning niet correct nageleefd wordt dan dient er gehandhaafd te worden.

Wat gaat u doen om een waterdicht toezichtstelsel op de uitvoering van de vergunning m.b.t. uitrijden van de hoeveelheid mest op ons aller Limburgs land op te zetten en kunt u aangeven welke handhavingsmaatregelen u van plan bent te nemen?

Antwoord.

De provincie is alleen aan zet als van het uitrijden van mest direct gevolgen voortvloeien voor door de Wet Natuurbescherming beschermde doelen. Het regulier, conform de wettelijke voorschriften, uitrijden van mest is in de Omgevingsverordening Limburg vrijgesteld van vergunningplicht krachtens de Wet Natuurbescherming. Indien het uitrijden van mest in strijd met de mestwetgeving plaatsvindt, is het Rijk het ten aanzien van handhaving bevoegde gezag. Aan handhaving van de mestwetgeving hechten wij groot belang, zoals bijvoorbeeld in de Natura2000-beheerplannen, zoals recent die voor het Savelsbos, is benadrukt.

Vraag 8.

Volgens diverse onderzoeken heeft Nederland te veel dieren op haar land, passend bij de hoeveelheid land, de dichtheid van de bevolking en afspraken binnen de Europese Unie.

Bent u bereid om spoedig, gezamenlijk met de landelijke overheid en andere provincies, te onderzoeken op welke wijze er een ecologisch evenwicht geschapen kan worden in de landbouw dat recht doet aan een duurzame landbouw en een draagbare belasting voor de natuur en het milieu?

Vraag 9.

Natuurlijk is inzetten op duurzame landbouw de meest effectieve methode en het is nu juist het goede ogenblik om dit te doen

Welke stimulerende maatregelen gaat u nemen om duurzame biologische landbouw in Limburg substantieel te vergroten?

Antwoord op vraag 8 en 9.

In het rapport Evaluatie Meststoffenwet 2016 wordt aangegeven dat het huidige economische verdienmodel van de landbouw moeilijk verenigbaar is met doelen voor waterkwaliteit, ammoniak en broeikasgassen waardoor aanscherping van de huidige regelgeving onvoldoende soelaas lijkt te bieden. Er zijn meerdere signalen die inzetten op een transitie naar een duurzame landbouw (SER-advies Versnelling van verduurzaming van de veehouderij <https://www.ser.nl/nl/publicaties/adviezen/2010-2019/2016/duurzame-veehouderij.aspx>, Uitvoeringsagenda Duurzame Veehouderij <http://www.uitvoeringsagendaduurzameveehouderij.nl/>). De Staatssecretaris van EZ heeft in zijn brief van 21 november 2016 aangegeven deze verduurzaming te willen ondersteunen (<https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/kamerstukken/2016/11/22/kamerbrief-over-versnelling-verduurzaming-veehouderij/kamerbrief-over-versnelling-verduurzaming-veehouderij.pdf>).

In de ambitiesnota Limburgse Land- en tuinbouw Loont (LLTL1) en het Investeringsprogramma Limburgse Land- en Tuinbouw Loont 2 hebben wij de ambitie uitgesproken dat de land- en tuinbouw in Limburg zich verder ontwikkelt als innovatieve sector met economisch gezonde bedrijven en vooruitstrevende ondernemers die duurzaam produceren.

In het kader van de Delta-aanpak waterkwaliteit en zoetwater willen wij samen met het rijk de transitie naar een duurzame landbouw onderzoeken als een van de mogelijke oplossingsrichtingen voor het bereiken van de waterkwaliteitsdoelen. Een koppeling van andere beleidsdoelen, zoals Natura 2000 en daaruit voortvloeiend het Programma Aanpak Stikstof, ligt hierbij naar ons oordeel voor de hand.

Vraag 10.

Op welke wijze bent u van plan om Provinciale Staten bij dit groot probleem te betrekken?

Antwoord.

Op 11 december 2015 hebben Provinciale Staten bij behandeling van het Provinciaal Waterplan Limburg 2016-2021 een motie aangenomen, waarin Gedeputeerde Staten worden opgeroepen om jaarlijks te rapporteren over de grootste knelpunten op het gebied van waterkwaliteit. Middels de Rapportage waterkwaliteit 2016 hebben wij daar voor de eerste keer invulling gegeven. In deze rapportage is nadrukkelijk ook ingegaan op de nutriëntenproblematiek. Ook in de rapportages voor 2017 en volgende jaren zullen wij dit doen. Daarbij zullen wij ook ingaan op de oplossingsrichtingen die in het kader van Delta-aanpak waterkwaliteit en zoetwater worden ontwikkeld, o.a. voor de nutriëntenproblematiek.

Gedeputeerde Staten van Limburg

voorzitter

secretaris

Aan het College van Gedeputeerde Staten
Provincie Limburg
Postbus 5700
6202 MA Maastricht

Maastricht, 02-04-2017

Betreft: schriftelijke vragen voortdurende problemen vervuiling door mest in Limburg (en Brabant)

Geacht college,

Het Planbureau voor de Leefomgeving stelt in een evaluatierapport van het Nederlandse meststoffenbeleid (30-03-2017) dat vooral de Zuidelijke Zandgronden (Brabant en Limburg) nog steeds een groot mestprobleem heeft met ernstige milieugevolgen. Samenvattende conclusies: Het meststoffenbeleid heeft effect maar lost mestprobleem niet op. Het nitraatdoel is landelijk gezien bijna gehaald maar overschrijding in het zuidelijk zandgebied (Oost Brabant en het noordelijk deel van Limburg) blijft hardnekkig en de huidige invulling Meststoffenwet vermindert eutrofiëring daar nauwelijks. Huidige beleidsaanpak biedt weinig perspectief meer voor de oplossing van het mestprobleem en loopt tegen zijn grenzen aan. Naast lucht- en bodemvervuiling is vervuiling van grond- en oppervlaktewater een ernstig probleem, vooral de fosfaatvervuiling. Regionaal maatwerk biedt meer perspectief en is nodig om de nutriëntendoelen van de KRW te halen. Begrenzing omvang veehouderij blijft daarbij nodig.

Een ander probleem is mestfraude dat een mogelijke verklaring is voor een deel van de overschrijding van het nitraatdoel. De schade die deze fraude tot gevolg heeft is groot, controle en handhaving voldoen niet. Mogelijk wordt 30-40 procent van de mest niet volgens de mestregelgeving afgezet. De stikstof-fosfaatverhoudingen in getransporteerde dierlijke mest is volgens de mestbonnen (VDM's) aanzienlijk lager dan in aangewende mest volgens gehalten zoals gebruikt in het bemestingsadvies. Dit suggereert dat er op papier meer fosfaat is afgevoerd dan in de praktijk.

Zonder afdoende maatregelen zullen verschillende milieudoelen niet gehaald worden waarbij vooral de doelen voor de waterkwaliteit een grote zorg zijn.

Volgens de SP fractie zijn nieuwe maatregelen noodzakelijk om aan de milieudoelstellingen te voldoen en de provincie heeft hier een belangrijke taak.

Voorgaande feiten leiden tot de volgende vragen:

1. Bent u op de hoogte van het voornoemde rapport en de conclusies die vermeld worden?
2. De meststoffenwet en het meststoffenbeleid leidt niet tot de gewenste doelen, zeker in Limburg. Het planbureau pleit voor regionaal maatwerk.
Welke maatregelen bent u van plan te nemen om de negatieve effecten in Limburg te verbeteren?

3. Vooral de kwaliteit van het oppervlaktewater en het grondwater staan onder druk en daarmee uiteraard ook het drinkwater. Dit vraagt om nader onderzoek naar causale verbanden.
Wat zijn precies de oorzaken van en gevolgen voor oppervlaktewater en grondwater en wat gaat u vervolgens doen om nitraat- en fosfaatuitspoeling te voorkomen?
4. Goede resultaten zijn pas mogelijk indien alle partners in de keten bereid zijn zich optimaal in te zetten.
Welke afspraken zijn er met ketenpartners over de verbetering van de bodemkwaliteit waarbij vooral ook gelet op de relatie tot oppervlaktewater en grondwater?
5. Indien één partner in de keten afspraken niet na komt zal zullen doelen niet bereikt worden en hiervoor is toezicht en handhaving nodig.
Wie neemt in dit geval de verantwoordelijkheid voor VTH op zich en hoe ziet de uitvoering hiervan uit?
6. Illegaal wordt er naar schatting meer dan 30% te veel aan mest op het Limburgs Land uitgereden. Het brengt duurzame agrarische bedrijven in een nadelige positie. Daarbij is dit uiteraard schadelijk voor natuur en milieu. Uiteraard heeft dit ook invloed op de gezondheid en leefomgeving van de Limburgse bevolking.
Hoe beoordeelt u illegaal uitrijden van mest?
7. Agrariërs hebben bij bepaalde activiteiten een vergunning nodig. Op de uitvoering van deze vergunning dient een waterdicht systeem van toezicht te zijn. Indien de vergunning niet correct nageleefd wordt dan dient er gehandhaafd te worden.
Wat gaat u doen om een waterdicht toezichtstelsel op de uitvoering van de vergunning m.b.t. uitrijden van de hoeveelheid mest op ons aller Limburgs land op te zetten en kunt u aangeven welke handhavingsmaatregelen u van plan bent te nemen?
8. Volgens diverse onderzoeken heeft Nederland te veel dieren op haar land, passend bij de hoeveelheid land, de dichtheid van de bevolking en afspraken binnen de Europese Unie.
Bent u bereid om spoedig, gezamenlijk met de landelijke overheid en andere provincies, te onderzoeken op welke wijze er een ecologisch evenwicht geschapen kan worden in de landbouw dat recht doet aan een duurzame landbouw en een draagbare belasting voor de natuur en het milieu?
9. Natuurlijk is inzetten op duurzame landbouw de meest effectieve methode en het is nu juist het goede ogenblik om dit te doen
Welke stimulerende maatregelen gaat u nemen om duurzame biologische landbouw in Limburg substantieel te vergroten?
10. Op welke wijze bent u van plan om Provinciale Staten bij dit groot probleem te betrekken?

Graag beantwoording binnen de daarvoor gestelde termijn.

Namens de SP Statenfractie,

Vriendelijke groet, Peter Visser.